Cursus Jesaja

(12) Jesaja 42:1–44:20

Driebergen, 26 september 2017

Willem J. Ouweneel

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 42:1–44:20

Jesaja 42:1–44:20

De knecht des Heren, de Here als Verlosser van zijn zondige volk, de onmacht van de afgoden

Onderverdeeld:

I. Jes 42:1–43:13 (1e les)

II. Jes 43:14–44:20 (2e les)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

De lijdende Knecht des Heren

De vier profetieën m.b.t. de lijdende Knecht des Heren:

(a) 42:1-7 (vs1 ‘mijn knecht’)

(b) 49:1-7 (vs3,5v ‘mijn/zijn knecht’)

(c) 50:4-11 (vs10 ‘zijn knecht’)

(d) 52:13–53:13 (52:13; 53:11 ‘mijn knecht’)

NT: toegepast op Jesjoea: Mt 8:17; 12:17-21; Jh 12:37v; Hd 8:34v.; 13:47; 1Pt 2:22,24 e.a.

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

De lijdende Knecht des Heren

Joodse uitleg:

(a) Saädia & Ibn Ezra: knecht = *Cyrus* (vgl. 44:27–45:1; maar zie bijv. 42:6v!) (Cyrus wel type van de Messias)

(b) Rasji (& velen na hem): knecht = *Israël* (vgl. 43:10; 49:3) (de ideële knecht zoals Israël weer moet worden)

(c) Kimchi e.a.: knecht = de *Messias*!

Deze uitleg steeds meer verdrongen in reactie op het christendom (zie vooral Js 53!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Latere joodse uitleg van de knecht

'De knecht is Israël (zie 49:3)'; maar:

(a) beschrijving zeer persoonlijk (niet collectief);

(b) knecht staat soms juist *t.o*. Israël: 42:3,6; 49:5 [!!]

(c) Israël zondig (53:5v), knecht niet (vs9b)

(d) De knecht is een koning (vs6; 49:6v; 52:13; 53:12), de Israëlieten zijn z'n onderdanen

Toch verband (49:3): *de Messias is het 'ware Zelf' van Israël*, één met het volk

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 42:1-4

LXX last ‘Jakob’ & ‘Israël’ in! vgl. 49:3

- ‘uitverkoren’ (vgl. NT uitverkiezing: Ef 1:3)
- ‘welbehagen’ (vgl. Mt 3:17; 17:5)
- ‘mijn Geest’ (vgl. zalving in 61:1v; Ps 89:20v)

Vs2 wordt zonder stemverheffing gehoorzaamd (Kimchi)

Vs3 vgl. 40:11; vs3v zelfde werkwoorden (knakken – kwijnen) > volhardend *misjpat* openbaren

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 42:5-8

Vs5v de almachtige Schepper garandeert zijn trouw aan de knecht (hier de Messias duidelijk onderscheiden van 'het volk' in vs6!)

Vs6 verbond voor *Israël* < > licht voor alle *volken* (vgl. 49:6!) > vs7: vgl. 61:1vv (profeet zelf type)

Vs7 kerker / gevangenis: ballingschap én 'gevangenis' van de zonde

Vs8 vgl. Fp 2:9! Alleen de Messias verdient deze eer

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 42:9-17

Vs9 *nieuwe* dingen > vs10 *nieuw* lied, door alle volken gezongen > vs11 incl. Kedar (vgl. 21:16v) bedoeïnen

'bewoners van Sela' óf 'rotsbewoners': de 'opgestane doden'!? (Targoem, Rasji)

Vs13 JHWH < > Messias; 'strijdkreet' contrast met vs2

Vs14-17 de Here spreekt (schreeuwt als een barende vrouw)! God kan Zich niet langer inhouden t.a.v. zijn volk in de ellende van de ballingschap

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 42:15-20

Vs15v de weg banen voor de terugkeer van de ballingen (die nog geestelijk blinden zijn)

Vs17 de afgodendienaars worden beschaamd gemaakt

Vs18-20 de geestelijke toestand van het volk (= doof & blind voor Gods woorden/daden)

Vs19 de knecht Israël! < > de knecht van vs1–7 (= Messias, maar toch ook het ware Israël); 'volmaakt' (*mesjoellam*) of 'toegewijd' (vgl. islam, moslim!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 42:21–25

Vs21 God stelt zijn grote & heerlijke Torah (= ‘onderwijzing’) op de voorgrond (d.m.v. zijn knecht!) (vgl. Torah in vs24! zie ook 2:3)

Vs22–25 huidige ellende van Israël (toon van Klaagl)

Vs24: Israël spreekt & belijdt zijn schuld (vgl. Dn 9)

Rasji: ‘wij’ = tegenwoordige Israël, ‘zij’ = voorouders

Vs25 ballingschap = (vaderlijke) kastijding, maar zelfs toen luisterden de Israëlieten nog niet

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 43:1v

Vs1 contrast: *'Maar nu'* (< > 42:18-25): ondanks zonden & kastijding blijft Israël Gods *eigen*, dierbare volk

Vs 1 > 3 Hij hun Schepper/Formeerder én *Goël* (God lost [koopt vrij] wat Hij zelf gemaakt heeft)

Vs2 uittocht uit Babel via

- *water* (vgl. Mk 4:35-41); *God daarin bij hen* (Jz 3 ark in de Jordaan)
- *vuur* (vgl. Dn 3:24v de 'vierde'); vgl. Ps 23:4!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 43:3v

Vs3v Cambyses (zoon van Cyrus) heeft Egypte, Ethiopië & Seba veroverd

'vergoeding' ('losgeld', afgeleid van *k-p-r*, 'verzoenen'; hier niet letterlijk) voor het verlies van Juda

Motief: *want* jullie zijn 'kostbaar, verheerlijkt, *geliefd*'; vgl. 5:1; 54:8; 63:9 Israël; zie ook

- Js 48:14 Cyrus!
- Js 55:3 David > Messias!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 43:5-8

Vs5-7 de terugkeer van de ballingen naar het Heilige Land uit *alle* richtingen: 11:12; Ez 36:24; 38:8; *Zc 10:6-12* (geschreven ná de ballingschap!)

Pas in de eindtijd helemaal vervuld (vgl. Ps 107:3)

Dubbele bodem:

- Terugkeer uit Babel
- Terugkeer in de eindtijd > Messiaanse vrederijk

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 43:7v

Vs7 naar mijn naam genoemd – *geschapen* (‘tot mijn eer’; vgl. vs21; 5:1v. voor mijn plezier; vgl. Ef 1:5) – *geformeerd – gemaakt*

Parallel: Adam (zelfde werkwoorden: Gn 1:26v; 2:7v) eerste mens < > Israël eerste volk

Vs8 Juda teruggebracht ondanks zijn zondigheid (vs19; geestelijke blindheid vgl. 6:10; 29:18; 35:5; 42:7, 16-19; 43:8; 59:10)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 43:9-13

Vs9-13 alweer een rechtsgeding (vgl. 1:18; 41:1, 21-24):

‘Wie van de volken of hun afgoden heeft voorzegd wat in vs1-8 is genoemd (verleden én toekomst)!?’

Vs10v Israël (‘mijn uitverkoren knecht’! 42:1) opgeroepen te betuigen Wie zíjn God is: ‘Ik ben Hij’, de enige, JHWH, geen andere *Goël* (Jesjoea: Jh 8:58; Op 22:13)

Vs12v God verkondigt/verlost, geen ‘vreemde’ god, ‘Ik ben *El*’, ‘Ik ben Hij’ (‘sinds de dag was’ óf ‘voortaan’)

Einde 1e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 43:14-19a

Vs14v Babel verslagen d.m.v. ‘iemand’ (Cyrus; vgl. 41:2,25; 44:28–45:1; 46:11; óók Gods knecht)

Door de *Goël*, ‘uw [Israëls] Heilige/Schepper/Koning’

Vs16v parallel met de uittocht uit Egypte (Ex 13-15): een weg gebaand door de zee; ruiters & wagens komen om

Vs18v ‘vroeger’ = tijd van de exodus: nu in de schaduw gesteld door de nieuwe uittocht: God doet ‘iets *nieuws*’; vgl. 42:9; 48:6 (Kimchi)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 43:19b-21

Vs19b een weg door de woestijn (als destijds), zelfs ‘rivieren’ aldaar (vgl. Ex 17:1-7; Nm 20:2-13)

Vs20 de dieren zullen God eren, want ook zij profiteren van de zegen van deze nieuwe uittocht: er is water, zowel voor het ‘uitverkoren volk’ als voor de dieren

Vs21 God heeft het volk geformeerd *voor Zichzelf* (vgl. 5:1v; Ef 1:5) > zal Gods lof verkondigen vanwege deze nieuwe uittocht

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 43:22v

Vs22 volk als geheel schuldig verklaard (het getrouwe overblijfsel niet te na gesproken); ‘moeite’, nl. om God te dienen & zijn Torah te gehoorzamen

Vs23 in Babel kon het volk God geen brand/vrede/spijs-offers brengen (op zich wel erg), maar daar doet Hij hun geen ‘moeite’ over aan

Ibn Ezra: de Torah onderhouden is leven in de *geest* van de offerdienst, ook al kun je ze niet letterlijk brengen

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 43:24

Vs24 het zijn hun *zonden* die God ‘vermoeien’ (Ml 2:17) = *derde* ‘moeite’:

- vs22 voor God *moeite* doen (door Hem te dienen & te gehoorzamen)
- vs23 God doet zijn volk geen *moeite* aan (door in de ballingschap onmogelijke dingen te eisen)
- vs24 het volk doet God *moeite* aan met hun zonden

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 43:25

Vs25 God is de vergevende God ondanks de geestelijke toestand van het volk

Dit sluit schuldbelijdenis niet uit! Vgl. 42:24; zie ook Sp 28:13; 1 Jh 1:9 (God vergeeft niet ‘zomaar’)

Hij doet dat allereerst *voor Zichzelf*; rabbi’s: zijn naam zou onteerd worden als Hij níét zou vergeven! NT: God is het verschuldigd aan het werk van Jesjoea

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 43:26v

Vs26 weer rechtsgeding (vgl. 1:18; 41:1, 21-24; 43:9-13): Israël, breng jullie eigen verweer naar voren!

Vs27 wie is de ‘eerste [zondigende] vader’?

(a)Adam: de eerste zondaar (1Kr 1:1) (Kimchi);

(b)Rasji: Abraham (Gn 15:8 zijn eerste zonde);

(c)anderen: Jakob (vgl. vs28) (hier het meest voor de hand liggend)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 43:28

Vs28 ‘Ik *heb* ontwijd/gegeven’ (nl. 70 jaar geleden); lett. ‘Ik *zal* ontwijden/geven’ (zo bijv. Kimchi), maar past hier niet goed (of: God zal het altijd weer doen, als Israël Hem weer ontrouw wordt?)

‘Oversten’: hoofden van de priester- & Levietenfamilies

‘Jakob’ (= Israël, maar vgl. ‘eerste vader’ in vs27) overgegeven aan vernietiging/slachtpartij & aan spot door de heidenvolken

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 44:1v

44:1 *'Maar nu':* vgl. 43:1; 64:8 (contrast met 43:22-28: aanklacht > vergeving > herinnering aan oordeel > nu de belofte van herstel & zegen)

Vs2 God Israëls Maker, Formeerder vanaf de 'moeder-schoot'; vgl. Jr 1:5; Ps 22:11; Lk 1:15; Gl 1:15

Jesjoeroen, 'oprechte' (staat t.o. vs22-28!) (vgl. *Mesjoel-lam* in 42:19)

Eretitel van Israël: Dt 32:15 (zelfde contrast!); 33:5,26

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 44:3

Vs3 parallel: water uitgegoten op het droge land > Gods Geest op Israël (vgl. 59:21; vrederijk: Ez 36:26v; 37:14; 39:29; Jl 2:28v; vgl. Messias: 11:2; 42:1; 61:1v)

Hier Geest vergeleken met *water* ('uitgestort'); vgl. *wind* (Ez 37), *vuur* (Mt 3:11), *wijn* (Ef 5:18), *olie* (Js 61:1)

N.B. rabbi's: 'mijn Geest' = de geest van profetie (na de ballingschap hersteld > Hg, Zc, Ml)

NT: Jh 7:37v; Hd 2 (cit.: Jl 2:28v; voorbode vrederijk)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 44:4-7a

Vs4 de nieuwe bloei van het volk (in botanische termen vanwege beeldspraak in vs3!)

Vs5 de nieuwe generatie erkent zijn verbinding met JHWH (‘Ik ben van Hem’!) & met het oude volk Israël

Vs6 opnieuw zegt de *Goël* [Jesjoea!]: ‘Ik ben de eerste & de laatste’; zie 41:4; 48:12; *Op 1:17; 22:13*

‘geen andere God’ < > ‘God der goden’ > vs7a geen ‘god’ kan de toekomst voorspellen

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 44:7b-8

Vs7b ‘het aloude volk’ (‘*am-olâm*):

(a) de (oorspr.) mensheid (prediluviaal? Jb 22:15v)

(b) Ez 26:20 ‘*am-olâm* = de gestorvenen

(c) de aartsvaders van Israël (oudste generatie v.h. volk)

(d) Israël zelf (zo vermoedelijk hier)

Vs7b,8 geen ‘god’, alleen JHWH kan voorzeggen hoe het met de ballingen zal gaan (net als vroeger); op die Rots kun je staat maken!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 44:9-12

Vs9-20 bijtende beschrijving van de dwaasheid van de afgodendienst; vs9-11… van de afgodenvervaardigers

Vs8 Israël ‘getuigt’ van zijn God < > vs9 de afgodendienaars ‘getuigen’ van de nutteloosheid van hun afgoden

Vs10v ‘slechts mensen’: hoe kunnen gewone mensen hun eigen goden vervaardigen? >> vs12v gedetailleerde beschrijving van de vervaardiging van afgodsbeelden (smid: metaal, timmerman: hout); vs12b *zwakke* lieden

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 44:13

Vs13 timmerman maakt beeltenis van een man, een ‘mooi mens’ (Targoem, Rasji: dat moet een vrouw zijn!!)

Een ‘(af)god’ wordt noodzakelijk als schepsel afgebeeld (Rm 1:23)

- Bijbel: *God* schept de *mens* naar zijn beeld
- afgoderij: de *mens* schept zich een *god* naar zijn beeld

‘In een huis wonen’: onbeweeglijk in een tempel of schrijn (Kimchi)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 44:14-17

Vs14-17 de profeet spot:

- de mens plant bomen & zaagt die om
- van de helft van het hout wordt een afgod gemaakt
- van de andere helft brandhout voor de maaltijd

De afgodendienaar bidt tot de ene helft ervan & warmt zich aan de andere helft (meest denigrerende manier van spreken over de afgoden)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jes 44:18-20

Vs18-20 de dwaasheid van de afgodendienaars, die dat zelf niet dóór hebben

Vgl. Israëls blindheid (42:7, 16-19; 43:8); *beiden* kennen JHWH niet – maar de heidenen wéten ook niet beter

Vs20 wie ‘zich met as voedt’, vertrouwt op valsheid & ijdelheid (Kimchi) & misleidt zichzelf; *kan* zich niet redden, want kan zich niet afvragen of hij zichzelf misschien niet bedriegt

Einde 2e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017